

Kajtár Márton-emlékülés 2009

Piridin és akridin egységet tartalmazó optikailag aktív koronaéterek enantiomer-felismerő képessége

Huszthy Péter

BME Szerves Kémia és Technológia Tanszék

huszthy@mail.bme.hu

Enantiomer-felismerés alatt azt a jelenséget értjük amikor egy királis molekula, amelyet gazdamolekulának hívhatunk, eltérő kölcsönhatásba lép egy másik királis molekula, a vendégmolekula két enantiomerjével szemben. Ez a kölcsönhatás nem kovalens, hanem másodlagos vagy gyenge intermolekuláris kötőerők révén valósul meg. Az enantiomer-felismerés viszonylag egyszerű optikailag aktív szintetikus gazdamolekulákkal – például koronaéterekkel – történő tanulmányozása nemcsak azért fontos, mert ennek révén jobban megérthetjük ezen gyakran előforduló jelenség működését az élő szervezetekben, hanem azért is, mert az ilyen jellegű kutatások széles körben alkalmazható új szenzor és szelektor molekulák kifejlesztéséhez vezethetnek. A jelen előadásban királis protonált primer aminoknak, aminosavaknak és azok származékainak piridin, illetve akridin egységet tartalmazó enantiomertiszta koronaéterek által történő enantiomer-felismerését tárgyalom. A szintetikus munka bemutatása mellett, az enantiomer-felismerésért felelős tényezők elemzéséből kiindulva példákat láthatunk hatékony királis állófázisok előállítására. Ezekben a királis állófázisokon számos racém protonált primer aminot, aminosavat és azok származékait sikerült rezolválni nagyhatékonyságú folyadékkromatográfia (HPLC) segítségével.

